

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Заклад вищої освіти
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання та виявлення академічного плагіату
у ЗВО «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»

УХВАЛЕНО
рішенням Вченої ради
ЗВО ПДАБА
протокол № 6
від 28 січня 2020 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом ЗВО ПДАБА
№ 31 від 29.01.2020 року

M. V. Савицький

Дніпро – 2020

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення розроблене відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів та Статуту ЗВО «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (далі – Академії), Кодексу добродетелей Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, а також з врахуванням досвіду в цій сфері Національного університету «Львівська політехніка», Сумського державного університету, КНУ імені Тараса Шевченка, Києво-Могилянської Академії та інших закладів вищої освіти.

1.2. Це Положення є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) Академії.

1.3. Положення передбачає заходи організаційного характеру, спрямовані на запобігання та виявлення академічного плаґіату в Академії, і має на меті створення системи ефективного запобігання, поширення та виявлення плаґіату в роботах наукових, науково-педагогічних працівників Академії, здобувачів вищої освіти всіх освітніх рівнів та форм навчання, аспірантів, докторантів; розвиток навичок добросовісної та коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальної власності інших осіб; активізацію самостійності та індивідуальності при створенні власних творів, а також підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. **Автор** – фізична особа, результатом творчої праці якої є представлений твір (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 - XII).

2.2. **Здобувачі вищої освіти** – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації (ст. 1 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-VII).

2.3. **Твір** – результат наукової чи навчально-методичної діяльності автора (співавторів) поданий в академію на паперових носіях або в електронному вигляді, оприлюднений у мережі Інтернет чи на офіційному web-сайті академії

у формі монографії, підручника, навчального посібника, статті, тез, препринта, автореферату і рукопису дисертації (дисертаційної роботи), дипломної роботи, курсової роботи чи проекту, реферату, есе, контрольної роботи, тощо.

2.4. Оприлюднення твору – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.5. Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 50 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.6. Плагіат академічний – навмисне відтворення частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення під своїм іменем оприлюднених творів чи інших результатів інтелектуальної праці створених іншими особами без відповідного посилання. (ст. 69 ЗУ “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556 – VII).

2.7. Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов’язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулуванні. (ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792 – XII).

2.8. Показник оригінальності твору – кількісний показник, виражений у відсотках, який відображає співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору.

2.9. Різновиди plagіату:

- видання виконаної роботи іншого автора за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;
- копіювання значної частини чужої роботи в свою як в оригіналі так і у перекладі без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;
- представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет).

3. ПЕРЕЛІК РОБІТ ТА ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

3.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

- **кваліфікаційні роботи** здобувачів вищої освіти усіх ступенів (бакалавр, магістр) на етапі допуску до захисту, окрім графічних, розрахункових, розрахунково-графічних, курсових робіт та проектів у випадках, коли при їх виконанні використовуються типові текстові та графічні матеріали відповідно до методики навчання за освітньою програмою спеціальності (перелік навчальних робіт з окремих дисциплін, які не підлягають перевірці на академічний плагіат, затверджує президія науково-методичної ради Академії за поданням методичних рад факультетів (інститутів).
- **дисертаційні роботи** та автореферати на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії та доктора наук на етапі подання матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою;
- **рукописи** монографій, підручників та навчальних посібників, інші роботи, які включені до плану видань або вимагають рекомендації до видання вченої ради Академії, на етапі подання матеріалів робіт до розгляду на засіданні кафедри;
- **рукописи статей**, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів конференцій, семінарів тощо, на етапі подання роботи автором до розгляду для публікації.

3.2. Виявлення факту академічного плагіату у творах за заявкою (Додаток 1) здійснює:

- **бібліотека** – дисертаційні роботи та автореферати на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії та доктора наук; рукописи монографій, підручників та навчальних посібників, інші роботи;
- **відповідальні секретарі** – рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів;
- **відповідальні за випуски видань** – матеріали конференцій, семінарів, рукописи монографій, навчальних підручників та навчальних посібників тощо.
- **керівники** – кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти.

3.3. За наказом ректора, в межах встановлених лімітів, може здійснюватись додаткова вибіркова перевірка кваліфікаційних робіт на наявність плагіату із застосуванням комерційних програмних продуктів.

3.4. Роботи що підлягають перевірці на плагіат, надаються авторами в електронному вигляді у форматах: *.doc, *.docx, *.rtf.

3.5. У системі запобігання академічного плагіату Академії критерієм

оригінальності творів використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на plagiat і зменшений на відсоток правомірних запозичень.

3.6. Для наукових, навчально-методичних та кваліфікаційних робіт рекомендовано є шкала оцінки залежно від кількісного показника оригінальності твору (таблиця 1):

Таблиця 1

Для авторефератів та дисертацій	Для магістерських кваліфікаційних робіт, монографій, рукописів наукових статей	Для бакалаврських кваліфікаційних робіт, рукописів підручників, навчальних посібників та ін. робіт	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
понад 85 %	понад 80 %	понад 75 %	високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірних запозичень
від 70 % до 85 %	від 60 % до 80 %	від 55 % до 75 %	задовільний	Наявні окремі ознаки plagiatу. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів
від 50 % до 70 %	від 40 % до 60 %	від 35 % до 55 %	низький	Наявні певні ознаки plagiatу, матеріал може бути прийнятий за умов доопрацювання з наступною перевіркою
менше 50 %	менше 40 %	менше 35 %	неприйнятний	Наявні істотні ознаки plagiatу. Матеріал до розгляду не приймається

3.7. За результатами перевірки автору (авторам) роботи надається довідка за встановленою формою (Додаток 2).

3.8. У разі незгоди з результатами перевірки автор (автори) роботи має (мають) право подати на апеляцію. Апеляція подається на ім'я ректора (для наукових, науково-педагогічних працівників, здобувачів, аспірантів, докторантів) чи на ім'я декана відповідного факультету (для студентів) у триденний термін після оголошення результатів перевірки. У цьому випадку за дорученням ректора (декана) створюється комісія для розгляду апеляції,

яка повинна розглянути апеляційну заяву у тижневий термін після створення комісії. При розгляді апеляцій на результати перевірки навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр», «магістр» до складу апеляційної комісії обов'язково залучається представник органу студентського самоврядування.

Про дату, місце та час проведення засідання апеляційної комісії заявника попереджають за допомогою наявних засобів зв'язку щонайменше за два робочі дні. Якщо заявник не з'явився на засідання комісії, то питання розглядається за його відсутності.

У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів.

Результати засідання апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

3.9. В окремих випадках комісія за фактами академічного plagiatu також може створюватися службовим розпорядженням ректора за поданням проректора з наукової (науково-педагогічної) роботи. До складу такої комісії можуть включатися кваліфіковані фахівці (за згодою), які не є співробітниками Академії.

1. ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

4.1. Програмно-технічні засоби перевірки на академічний plagiat є допоміжним засобом перевірки робіт на предмет виявлення фактів та обсягу неправомірних запозичень у поданій роботі.

4.2. Перевірка наукових робіт на наявність академічного plagiatu проводиться з використанням програмно-технічних засобів, наданих згідно з укладеними договорами з постачальниками послуг або за допомогою безкоштовних onlin-сервісів.

У прийнятті остаточного рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного plagiatu (галузь знань, спеціальність), вид роботи (стаття, монографія, підручник, дисертація, кваліфікаційна робота тощо) та її унікальність.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АВТОРІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

5.1. Встановлення комісією фактів незадовільної оригінальності низької унікальності є підставою відмови у наданні рекомендації для друку або відправлення цих матеріалів на доопрацювання.

5.2. Низький відсоток оригінальності робіт здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр», «магістр» є підставою щодо прийняття комісією рішення про недопущення до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або видачу нового варіанта завдання.

5.3. У випадку використання запозиченого матеріалу без посилання на автора або джерело запозичення, кандидатська чи докторська дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії її розгляду без права захисту.

5.4. Виявлення фактів plagiatu у творах докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня може бути підставою для розгляду атестаційною комісією питання щодо доцільності подальшого перебування даної особи у аспірантурі (докторантурі) чи відкріплення здобувача від кафедри.

5.5. Виявлення фактів plagiatu наукових та науково-педагогічних працівників Академії може бути враховано при продовженні дії контракту.

5.6. Встановлення фактів plagiatu в уже опублікованих творах докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня є підставою для заборони автору включати такі твори у перелік своїх науково-методичних публікацій.

5.7. Відповідно до правил, встановлених ч. 6 ст. 6 ЗУ «Про вищу освіту», до захисту допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного plagiatu є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.

Виявлення академічного plagiatu у захищений дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний plagiat, була захищена у постійно діючій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник (консультант), офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а вищий навчальний заклад (наукова установа) позбавляється акредитації відповідної постійно діючої спеціалізованої вченої ради та права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік. Якщо дисертація (наукова доповідь), в якій виявлено академічний plagiat, була захищена у разовій спеціалізованій вченій раді, науковий керівник, члени цієї ради та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки, а вищий навчальний заклад (наукова установа) позбавляється права створювати разові спеціалізовані вчені ради строком на один рік.

Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у разі виявлення академічного plagiatu здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за поданням Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржене відповідно до законодавства.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.

6.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради та затверджуються наказом ректора Академії.

6.3. Відповіальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи Академії відповідно до їх функціональних обов'язків.

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

В. В. Данішевський

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Р. Б. Папірник

Проректор з науково-педагогічної,
кадрової та виховної роботи

С. В. Іванцов

Начальник юридичного відділу

В. Д. Аністрат

Розробники:

Д-р н. держ. управ.

Г.П. Євсєєва

Директор науково-технічної

бібліотеки

Н. А. Дорофієва

Додаток 1

Керівнику підрозділу _____

(Назва підрозділу, ПІБ керівника підрозділу)

_____ (ПІБ заявитика (заявників), місце роботи (навчання))

ЗАЯВА

Я(ми), автор(и) _____

(Вид твору)

_____ (Назва та об'єм твору)

Засвідчую(ємо), що поданий нами твір є самостійно проведеним дослідженням, який не містить plagiatu.

Твір перевірявся _____ на
наявність plagiatu _____ (ПІБ та посада хто здійснював перевірку)
з використанням _____ програмного засобу

_____ (Назва програмного засобу)

Рівень оригінальності твору за результатами перевірки становить
відсотків.

Всі виявлені у творі запозичення є правомірними, а саме

_____ (Обґрунтування правомірності запозичень)

Автор(и) надає(ють) дозвіл на перевірку твору на оригінальність комісії Академії з метою запобігання plagiatu.

Автор(и) гарантує(ють), що ним(и) одержано всі необхідні дозволи на використання у даному творі матеріалів, що охороняються авторським правом.

Підпис всіх авторів

Дата

Додаток 2

Висновок про рівень оригінальності твору

Назва твору: _____

Вид твору (монографія, науково-дослідна робота, дисертаційна робота, наукова стаття, тези, підручник, навчальний посібник, курсова робота, дипломна робота, реферат або ін.):

Автор(и): _____

Прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступень, вчене звання
Обсяг твору: _____ друк. арк.

Програмно-технічні засоби перевірки на оригінальність твору:

Результати перевірки на оригінальність твору

Назва структурного елементу твору (розділів)	Обсяг рукопису	Обсяг твору, який перевірено на оригінальність	Показник оригінальності (у відсотках)	Обґрунтування використання запозичень
Всього				

Твори, обсяг яких перевищує 2 друк. арк., можуть перевірятися на оригінальність тексту вибірково, але обсяг матеріалів, що перевіряються не повинен становити менше 25% твору.

Загальний висновок рекомендації комісії: _____

(Вказується оцінка оригінальності відповідно до п.3.3. Положення та рекомендації комісії)

Голова комісії (ПІБ, посада): _____

Члени комісії (ПІБ, посада): _____

Дата засідання комісії.